

2018 Yılı Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yazma Stratejilerinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi

Mehmet FİDAN¹

Öz

Bireylerin bilişsel becerilerinin gelişiminde ana dili etkili kullanma becerisi önemlidir. Bu sebeple ilköğretim çağındaki öğrencilere verilecek olan ana dili eğitiminin bu öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak geliştirilmesi gerekmektedir. Türkçe dersleri hem bir kültür hem de dil dersi olması sebebiyle araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Türkçe derslerinin süreç ve kazanımlar yönünden planlanmasında Türkçe Dersi Öğretim Programı temel kaynak olarak kullanılmaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın 2018 yılında güncellenmesi bu alanla ilgili yeni çalışmaların yapılmasını gerektirmektedir. Bu amaçla çalışmamızda 2018 Yılı Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan yazma stratejileri Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Araştırmaya Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde öğrenim gören 17 öğretmen adayı katılmıştır. Bu araştırmada nitel yöntemlerden durum çalışması yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Programda yer alan yazma stratejileri belirlenmiş ve bunların eğitsel açıdan uygunluğu Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri bağlamında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda 2018 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda bütüncül bir anlayışla öğrencileri yazma sürecinde etkin kılmak ve öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmenin amaçlandığı Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Dersi Öğretim Programı, Yazma Eğitimi, Yazma Stratejileri

Evaluation of Writing Strategies in 2018 in Turkish Language Teaching Program with the Views of Turkish Teacher Candidates

Abstract

The ability to use the mother language effectively in the development of the mental processes of individuals has an important position. For this reason, the mother language education to be given to the students of primary education age should be developed by taking into consideration the characteristics of personal and social development. Turkish lessons in mother language education attracts the attention of researchers as it is both a culture and a language lesson. Turkish Lesson Curriculum is used as the main source in planning Turkish lessons in terms of process and achievements. Updating the program in 2018 requires new studies on this field. For this purpose, the writing strategies included in the 2018 Turkish Curriculum has been examined in line with the opinions of Turkish teacher candidates. 17 Turkish teacher candidates who were educated in the Department of Turkish Education at Aksaray University Faculty of Education participated in the study. In this study, case studies were carried out from qualitative research methods. Content analysis was used to analyze the data obtained in the research. Writing strategies in the program have been determined and their suitability for education has been evaluated in the context of the opinions of Turkish teacher candidates. As a result of the research for opinion Turkish teacher candidates, it was determined that it is aimed to make students effective in writing process and to improve student's high level cognitive skills.

Key Words: Turkish Lesson Curriculum, Writing Education, Writing Strategies

Atıf İçin / Please Cite As:

Fidan, M. (2020). 2018 yılı Türkçe dersi öğretim programında yer alan yazma stratejilerinin Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 490-504.

Geliş Tarihi / Received Date: 30.04.2019

Kabul Tarihi / Accepted Date: 29.05.2019

¹ Dr. Öğr. Üyesi – Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi, fidanm3838@gmail.com - ORCID: 0000-0002-9347-2992

Giriş

Ana dilini etkin bir biçimde kullanabilme, eğitim - öğretim programlarının bireylere kazandırmaya çalıştığı temel hedeflerden biri olarak görülmektedir. Bu sebeple ana dili eğitiminin nasıl yapılacağına dair ifadeler kanunlarda da yer bulur. Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Millî Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır." (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973) maddesi bu durumun göstergesi niteliğindedir. İlgili kanun maddesi incelendiğinde Türk diline millî birliğin, beraberliğin sağlanması yönünden önemli görev verildiği görülmektedir. Ayrıca Türkçenin çağdaş eğitim ve bilim dili olması için de devlet kurumlarının iş birliği yapması gerektiği vurgulanmaktadır.

Bireylerde dil bilincinin gelişmesi özellikle gelişimsel özellikler de dikkate alındığında çocukluk dönemine kadar uzanmaktadır. Aile, çevre, okul, medya gibi etkenler bireylerin ana dillerine yaklaşımlarını doğrudan etkileyebilmektedir. Bu sıralanan etkenler arasında yer alan okullar hem genele hitap edebildiği hem de fırsat eşitliği sağladığı için önemlidir. Çünkü okullar; çevre, medya, aile gibi diğer etkenlere nazaran daha fazla kontrol edilebilme imkânına sahiptir. Bu doğrultuda okullar belirlenen eğitsel amaçlara öğretim programları vasıtasıyla ulaşabilmektedir. Bu durum okullarda uygulanan öğretim programlarının önemini ortaya koymaktadır. Bir dil ve kültür dersi olması sebebiyle Türkçe derslerinde uygulanan öğretim programlarının öğrencileri hedeflere ulaştırabilme yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bilindiği üzere Türkçe Dersi Öğretim Programı 2018 yılında güncellenerek, yeniden yayınlanmıştır. Yeni programda hedeflenen kazanımlar, tema tasarımı gibi konularda bazı değişiklikler yapılmıştır. Programın yeni ve güncel olmasından dolayı konuyla ilgili yeterli çalışmanın olmadığı görülmektedir. Nitekim Türkçe Dersi Öğretim Programı hakkında yapılan değerlendirme çalışmalarının eski programlara yönelik olduğu görülmektedir. Öncelikli olarak bu programlarla ilgili çalışmalarda bulunan araştırmacıların tespitlerinin analiz edilmesi gerekmektedir. Bayburtlu (2015, s. 137) "2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi" isimli makalesinde ilki 1924 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın daha sonra sırayla 1927, 1929, 1938, 1949, 1981, 2006 ve 2015'te yayınlandığını ifade eder. Bayburtlu (2015, s. 137) 2006 yılında yayınlanan programda bazı aksaklıkların tespit edildiğini ve bu yüzden de 2015 yılında yeni program geliştirilmesi yönünde ihtiyaç oluştuğunu belirtir. Araştırmacı, Talim Terbiye Kurulunun özellikle yeni öğretim programlarında çağın gelişimsel özelliklerini dikkate aldığını ifade eder. Bu nedenle 2015 yılında geliştirilen Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın teknolojik gelişmeler, bilimsel ilerlemeler ışığında hazırlandığını belirtir (Bayburtlu, 2015, s. 137-138). Araştırmacı, programların vizyon yönünden farklılıklar içerdiğini de tespit eder. Çünkü 2006 yılında sunulan programda vizyona yönelik yargılar yer almamaktadır. Vizyon oluşturmanın programın hedeflerine ulaşabilmesi ve sağlam bir şekilde temellenebilmesi açısından önemli olduğunu vurgulayan araştırmacı, 2015 yılında yayınlanan yeni programla birlikte eğitim - öğretim süreçlerinin daha etkili bir şekilde temellendirildiğini belirtir. Ayrıca 2015 yılında yayınlanan programın diğerlerine göre kazanımlar ve öğrenme alanları yönünden daha sade olduğunu vurgular. Araştırmacı, özellikle dinleme ve konuşma becerilerinin, sözlü iletişim başlığı altında tasarlanmasının önemli bir uygulama olduğunu ifade eder (Bayburtlu, 2015, s. 155-157).

Epçaçan ve Erzen (2008) "İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi" isimli araştırmalarında 2006 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nı detaylı olarak incelemişlerdir. İlköğretim okullarında uygulanması öngörülen Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın değerlendirildiği bu araştırmada öğretmen görüşlerine de başvurulmuştur. Öğretmenlerin programı değerlendirirken özellikle fiziksel yönlere dikkat çektikleri görülmektedir. Araştırmada programın yoğun olmasının süre kontrolü açısından öğretmenleri zorladığı belirtilmektedir. Ayrıca öğrenci ders kitaplarının da bu konuda yetersiz olduğuna dikkat çekilmektedir. İş birliği sağlayabilme, öğrenci merkezli olma, öğrenciyi sebep - sonuç ilişkisi kurmaya yönlendirme, güncel yaşamla uyumlu olma gibi özellikler ise programın olumlu yönleri olarak sıralanmaktadır (Epçaçan ve Erzen, 2008, s. 182-202).

Yangın (2005, s. 477-516) "İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunun Değerlendirilmesi" başlıklı makalesinde 2006 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın diğer programlardan en büyük farkının temel alınan yaklaşımın açıklanması olduğunu belirtir. Ayrıca dil bilgisinin, diğer dil becerisi alanları ile ilişkili biçimde sunulmasının da programın olumlu yönü olduğu ifade

edilmektedir. Bu programın diğerklerinden farklı olan bir özelliği de beceri ve kazanımların ayrıntılı olarak açıklanması olduğu araştırmacının tespitleri arasında yer almaktadır.

“İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri” isimli çalışmasında Güven (2011, s. 121-132) Türkçe öğretmenlerinin programa yönelik görüşlerine başvurmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin genel olarak programı başarılı buldukları ve programın öğrencileri yaratıcı, eleştirel, bilimsel düşünme yönünden geliştireceğini düşündükleri ifade edilmektedir. Öğretmenlerin dil bilgisindeki bazı konuları anlatabilmekte sorunlar yaşadıkları da bu araştırmada tespit edilmiştir. Ayrıca eğik el yazısı yazma yönünden öğretmenlerin kendilerini yetersiz hissettikleri, bu durumun da öğrencilere olumsuz yönde yansıtılabileceği Güven (2011, s. 121-132) tarafından belirtilmektedir.

İlgili çalışmalar incelendiğinde genelde diğerk programlarla ilgili kıyaslamaların yapıldığı görülmektedir. Çalışmaların geneli 2006 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı’na yöneliktir. Bu duruma ek olarak 2015 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı’na yönelik değerlendirmeler de mevcuttur.

Yazma Eğitimi ve Stratejileri

Türk Dil Kurumu’nun (2019) Güncel Türkçe Sözlük’ü incelendiğinde strateji kavramının “izlem, belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yol” şeklinde açıklandığı görülmektedir. Bu durum eğitim-öğretim süreçlerinde de yukarıdaki tanıma benzer olarak gelişmektedir. Nitekim bu süreçte öğrenciler eğitsel kazanımlara ulaşabilmek için kendilerine özgü öğrenme stratejilerini kullanmaktadırlar. Duman (2008, s. 206) öğrenme stratejilerinin öncelikli görevinin “öğrencilerin öğrenmelerini denetlemelerini ve yönlendirmelerini sağlamak” olduğunu belirtir. Ayrıca Duman’a (2008, s. 206) göre öğrenciler farklı öğrenme konuları için farklı stratejiler kullanabilmektedirler, bu durum da “öğrenme stratejilerinin çeşitlendirilebilir ve gerektiğinde değiştirilebilir nitelikte” olduğunun göstergesidir. Bu durum Türkçe derslerinde kullanılan yazma stratejileri açısından da benzer niteliktedir. Çünkü yazma becerisi diğerk dil becerilerine göre daha üst bilişsel becerilerin kullanımını zorunlu kılmaktadır.

Öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde bunların genelde yazmanın bilişsel ve duygusal yönü üzerine olduğu görülmektedir. Öz (2011, s. 252) yazma çeşitlerinin İlköğretim Türkçe Programı’nda “betimleyici yazma, hikâye edici yazma, ikna edici yazma, karşılaştırmalı yazma, paylaşarak yazma, planlı yazma, sorgulayıcı yazma, not alma” şeklinde yer aldığını ifade eder. Ünalın (2006, s. 112-116) ise yazma türlerini “not alma, özet çıkarma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, serbest, kontrollü, güdümlü, yaratıcı, grup olarak, tümevarım yöntemiyle, eleştirel yazma vb.” şeklinde sıralar. Yazma becerisinin gelişimini sınıf düzeyleri bağlamında inceleyen Öztürk (2012, s. 67) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin yazmaya dair kaygılarının azaldığını tespit eder. Bu durum sınıf düzeyine göre yazma eğitimi yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi açısından önemli konumda bulunmaktadır. Günel, Kabataş-Memiş ve Büyükkasap (2009, s. 413) ise araştırmalarında öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinin öğrencilerin öğrenmelerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşırlar. 2018 Yılı Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde yazma alanı kazanımları içerisinde yazma stratejilerinin de yer aldığı görülmektedir. İlgili programın bütün sınıf düzeyindeki yazma alanı kazanımları incelendiğinde Türkçe derslerinde kullanılacak yazma stratejilerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- “Güdümlü yazma,
- Metin tamamlama,
- Bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturma,
- Boşluk doldurma,
- Grup olarak yazma,
- Not alma,
- Özet çıkarma,
- Serbest yazma,
- Kontrollü yazma,
- Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma,

Bir metinden hareketle yazma,

Duyulardan hareketle yazma.” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018, s. 39-51)

Yazma becerisi diğer dil becerisi alanları ile etkileşim halinde gelişim göstermektedir. Bu konuyla ilgili olarak Belet ve Yaşar (2007, s. 83-84), araştırmalarında not alma, özetleme gibi yazma temelli öğrenme stratejilerini kullanmanın öğrencilerin bilişsel gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca bu durumun öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimine de olumlu yönde katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. İlgili araştırmada da görüldüğü üzere yazma ve okuma becerileri bir arada kullanıldıkları durumlarda doğru orantılı olarak birbirlerine etki edebilmektedirler.

Yazma becerisi üst bilişsel düşünmenin etkin olduğu bir alandır. Yazma stratejilerinin derslerde kullanımının öğrencilerin yazma becerilerine olumlu yönde katkı sağladığı birçok araştırmacının ortak görüşüdür. Dilidüzgün (2013, s. 209) süreç odaklı yazma yönteminin öğrencilerin yazma becerilerini geliştirdiğini tespit etmiştir. Benzer şekilde Topuzkanamış (2014, s. 285) yazma stratejilerini kullanmanın geleneksel yazma yöntemlerine göre öğrencilerin başarısını artırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Cavkaytar (2010, s. 138) ise yazma süreci modelinin yazılı anlatım becerisinin gelişimine olumlu etki yapacağını ve bu sebeple de ilgili modelin öğretmenler tarafından kullanılması gerektiğini belirtmektedir. İnal (2008, s. 62), üst bilişsel düşünmeyi gerektiren kümeleme stratejisinin eğitim-öğretim süreçlerinde kullanılmasının öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini olumlu yönde etkileyeceğini ve öğrencilerin bu yöndeki başarılarını artıracaklarını belirtmektedir. Ayrıca İnal (2008, s. 62) bir yazma stratejisi olan kümelemenin bilginin yapılandırılmasında ve içselleştirilmesinde etkili olduğunu ifade eder. Öztürk (2007, s. 266) ise etkili bir yazma stratejisi olan yaratıcı yazmayı bütün eğitim kademelerinde öğrencilere “kazandırılması gereken bir beceri” olarak nitelendirir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan yazma becerisi alanları incelendiğinde sınıflar düzeyinde bazı farklılıkların olduğu görülmektedir. Programdaki yazma becerisi alanlarında “Not alma, özet çıkarma, eleştirel, yaratıcı, serbest, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metinden ve duyulardan hareketle yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.” ifadesi görülmektedir (MEB, 2018, s. 51). Kazanım açıklamasında yer alan bu yazma stratejilerinin öğrencilere etkinlikler vasıtasıyla kazandırılması amaçlanmaktadır.

Öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesinde metin oluştururken kullanılan yazma stratejileri de önemli konumda bulunmaktadır. Yazma stratejilerinin öğrenciler tarafından etkin şekilde kullanılmasında öğretmenlerin rolü yadsınamaz boyuttadır. Öğretmenlerin yazma stratejilerinin hedeflenen kazanımlar doğrultusunda nasıl kullanılması gerektiği konusunda öğrencilere yapacağı yönlendirmeler ve bu yöndeki uygulamaları yazma sürecinin eğitsel açıdan olumlu şekillenmesine katkı sağlamaktadır. İlgili derslerin gelecekteki uygulayıcıları olan Türkçe öğretmeni adaylarının yazma stratejilerine yönelik tutumlarının belirlenmesi bu sebeple önemli olarak görülmektedir.

Yöntem

Bu araştırmanın amacı 2018 yılı Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan yazma stratejilerini Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Bu amaçla araştırmanın çalışma grubu Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Araştırma sürecine katılımda öğretmen adaylarının gönüllüğü esas alınmıştır. Öğretmen adaylarına Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan yazma stratejilerinin değerlendirilmesi amacıyla standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu uygulanmıştır

Araştırmanın Çalışma Grubu

Görüşmeye Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü dördüncü sınıfta eğitim gören 17 öğretmen adayı katılmıştır. Dördüncü sınıfta bulunan öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersi vasıtasıyla okullarda Türkçe derslerinde yazma stratejilerinin nasıl uygulandığı konusunda gözlem yapma imkânları olmuştur. Ayrıca öğretmen adayları ikinci dönemdeki öğretmenlik uygulamaları ile de yazma stratejilerinin derslerde uygulanmasına yönelik deneyim de edinmişlerdir. Bu duruma ek olarak öğretmen adaylarının belirlenmesi aşamasında 2018 yılı Türkçe Dersi Öğretim Programı hakkında önbilgisi olan bireylerin katılımına özen gösterilmiştir. Bu konuda bilgili olma durumunu görüşme öncesinde araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına soru olarak yöneltilmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı hakkında önbilgiye sahip olduğunu bildiren öğretmen adayları gönüllülük esasına göre görüşmeye katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada öğretmen adaylarından verilerin toplanması aşamasında, standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun yapı geçerliğinin sağlanmasında üniversitede görev yapan üç uzmanın değerlendirmelerine başvurulmuş ve formun bu yönden geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görüşme formunda programda yer alan yazma stratejilerine farklı soru başlıklarında yer verilmiştir. Öğretmen adaylarına uygulanan görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

1. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan güdümlü yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
2. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan metin tamamlamanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
3. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
4. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan boşluk doldurmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
5. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan grup olarak yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
6. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan not almanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
7. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan özet çıkarmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
8. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan serbest yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
9. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kontrollü yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
10. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kelime ve kavram havuzundan seçerek yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
11. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan bir metinden hareketle yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.
12. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan duyulardan hareketle yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.

Verilerin Analizi

Görüşme formundan elde edilen veriler doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sürecinde öncelikli olarak veriler konu başlıkları şeklinde belirlenmiştir. Daha sonra verilerin analiz edilmesinde her soru ayrı konu başlıkları altında değerlendirilmiştir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının görüşlerine başvurulmasında, onların programın gelecek dönemdeki uygulayıcıları olma durumları, önemli bir etken olmuştur. Çünkü öğretmenlerin bu tür stratejilere yönelik algıları ve tutumları, stratejilerin sınıf ortamında uygulanmasına da etki edebilmektedir. Bu sebeple araştırma sürecinde Türkçe öğretmeni adaylarının yazma stratejilerine yönelik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada 2018 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan yazma stratejileri nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. İçerik analizi yönteminin amacı "toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktadır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilir." (Şimşek ve Yıldırım, 2008, s. 227). Bu araştırmada yazma stratejileri bağlamında incelenen Türkçe Dersi Öğretim Programı hem yapısal hem de içerik yönünden değerlendirilmeye alınmıştır. Bu konuda yapılan çalışmalar araştırmacıya yardımcı olmuştur. Araştırmanın bu bölümünün veri kaynağını 2018 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır. Yardımcı veri kaynakları ise makalenin giriş bölümünde belirtilen ve araştırma konusu ile bağlantılı olan çalışmalardan oluşmaktadır. Elde edilen veriler yorumlanarak programla ilgili genel önermelere ulaşmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın 5,6,7. ve 8. sınıf düzeylerine yönelik olan yazma stratejileri kazanımları, program temelli olarak Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Bulgular

Görüşme formunda yer alan ilk soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan güdümlü yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.” şeklindedir. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

- Ö.1. Öğrencinin yaratıcı düşünmesine katkı sağlar.
Ö.2. Öğrencilerin kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmede kısıtlanacağını düşünüyorum.
Ö.3. Öğrencinin konuyu sınıfta tartışması yeni bakış açıları getirmelerini sağlar.

Öğretmen adaylarının görüşme formunda yer alan güdümlü yazma stratejisini içeren soruya verdikleri cevapların konu yönünden analizi yapılmıştır. Buna göre öğretmen adaylarının güdümlü yazma stratejisinin Tablo 1’de yer alan şu yönlerine dikkat çektikleri tespit edilmiştir:

Tablo 1. Güdümlü Yazma

Konu alanı	Öğretmen Adayı
Düşünceyi doğru iletilebilme	Ö.6
Tartışma yeteneğini geliştirme	Ö.7, Ö.4
Öğrenilenlerle kendi düşüncelerini birleştirebilme	Ö.9, Ö.10
Yazmaya yönelik öğrencide istek uyandırma	Ö.11
Kendini daha iyi ifade edebilme	Ö.13
Derse ön hazırlık sağlama	Ö.14
Yazma becerisini geliştirme	Ö.15, Ö.16
Konu bütünlüğü sağlama	Ö.17
Yaratıcı düşünme ve farklı bakış açıları geliştirme	Ö.1, Ö.3
Düşünceleri kısıtlama	Ö.2
Derse aktif katılımı destekleme	Ö.5

Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde güdümlü yazma stratejisinin genelde olumlu yönlerine dikkat çekildiği görülmektedir. Bu olumlu yönlerin yanı sıra güdümlü yazmanın öğrencilerin düşüncelerini kısıtlayacağı yönünde görüş bildiren öğretmen adayı da bulunmaktadır.

Görüşme formunda yer alan ikinci soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan metin tamamlamanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.” şeklindedir. Öğretmen adaylarının bu soruya verdiği cevaplardan bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

- Ö.5.Çocukların hayal gücünü geliştirmekte ve çocukların metnin gidişatına uygun yazılar yazmasını sağlamaktadır.
Ö.6. Öğrencilerin analitik ve yaratıcı yazma becerisine katkı sağlar.
Ö.10. Hayal gücünü arttırmasında faydalı bir teknik olduğunu düşünüyorum.

Yazma etkinliklerinde bir bölümü verilen metnin anlam bütünlüğü çerçevesinde öğrenci tarafından tamamlanmasını içeren bu yazma stratejisine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerini şu başlıklar altında sıralamak mümkündür:

Tablo 2. Metin Tamamlama

Konu alanı	Öğretmen Adayı
Bilişsel gelişime katkı sağlama	Ö.1, Ö.16
Yaratıcı düşünmeyi geliştirme	Ö.2, Ö.3, Ö.4, Ö.6, Ö.7, Ö.14, Ö.15
Hayal gücünü geliştirme	Ö.5, Ö.10, Ö.12
Öngörülebilir bulunabilme	Ö.7
Metnin bağlamını kavrayabilme	Ö.11, Ö.17
Ölçme değerlendirmeye katkı	Ö.13

Metin tamamlama stratejisine yönelik olarak öğretmen adaylarının değerlendirmeleri incelendiğinde özellikle bu stratejinin yaratıcı düşünceyi geliştirme özelliğine dikkat çekildiği görülmektedir. Ayrıca hayal gücünün gelişimi, bilişsel gelişim gibi yönlerden de öğretmen adaylarının bu stratejiyi olumlu şekilde nitelendirdikleri görülmektedir. Bu duruma ek olarak metni tamamlama stratejisinin, konunun kavranma düzeyinin ölçülmesinde de etkili olduğu öğretmen adayları tarafından belirtilmiştir.

Görüşme formunda yer alan üçüncü soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.”

şekindedir. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri cevaplardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

Ö.1. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlar.

Ö.6. Öğrencinin hayal gücünü ve düşünme becerisini olumlu yönde etkiler.

Ö.3. Öğrencinin yaratıcılığını geliştirir.

Öğretmen adaylarının bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturma stratejisine yönelik değerlendirmeleri incelendiğinde şu başlıkların ortaya çıktığı görülmektedir:

Tablo 3. Kendi Kelimeleri ile Metin Oluşturma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Kendini ifade edebilme	Ö.1, Ö.2, Ö.8, Ö.9, Ö.15
Özgün metin oluşturma	Ö.3, Ö.5
Söz varlığını geliştirme	Ö.4, Ö.10, Ö.13, Ö.15, Ö.16
Hayal gücünü geliştirme	Ö.6, Ö.12
Yaratıcı yazma becerisini geliştirme	Ö.7, Ö.11, Ö.17
Farklı bakış açısı geliştirme	Ö.14

Öğretmen adaylarının bu yazma stratejisinin öğrencilerin farklı becerilerini geliştirmesinin yanı sıra özellikle kendini ifade edebilme ve söz varlığını geliştirme alanlarına dikkat çektikleri görülmektedir.

Görüşme formunda yer alan dördüncü soru "Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan boşluk doldurmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz." şekindedir. Türkçe öğretmeni adaylarının boşluk doldurma stratejisinin kullanımına yönelik değerlendirmelerinden bazıları şu şekildedir:

Ö.2. Öğrencinin zihinsel gelişimine katkı sağlar.

Ö.7. Boşluk doldurma tekniğinin pek faydalı olduğunu düşünmüyorum.

Ö.6. Hayal dünyasını genişletme açısından oldukça önemlidir.

Ö.5. Öğrencilerin zihin gelişimine pek katkı sağladığını düşünmüyorum sadece cümlenin gelişine ve ezber mantığına uygun olarak geliştiriliyor.

Öğretmen adaylarının bu stratejiye yönelik değerlendirmeleri incelendiğinde ortaya çıkan başlıkları şu şekilde sıralamak mümkündür:

Tablo 4. Boşluk Doldurma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Bilişsel gelişime katkı sağlama	Ö.1, Ö.2, Ö.4, Ö.12, Ö.14
Ezberciliğe yönlendirme	Ö.5, Ö.7
Hayal dünyasını geliştirme	Ö.6
Ölçme değerlendirmeye katkı	Ö.8
Metnin bağlamını kavrayabilme	Ö.10, Ö.11, Ö.13, Ö.16
Kelimenin anlamını doğru öğrenebilme	Ö.15

Boşluk doldurma stratejisine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri ele alındığında özellikle bilişsel gelişime katkı sağlama ve metnin bağlamını kavrayabilme becerilerini geliştirme yönünden öğretmen adaylarının bu stratejinin etkili olduğunu düşündükleri görülmektedir. Bu duruma ek olarak bazı öğretmen adaylarının ise bu stratejiyi öğrencileri ezberciliğe sevk ettiği için olumsuz olarak nitelendirdiği de tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarına uygulanan görüşme formunda yer alan beşinci soru "Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan grup olarak yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz." şekindedir. Bu soruya verilen cevaplardan bazıları aşağıda yer almaktadır:

Ö.17. Dayanışmayı güçlendirir.

Ö.15. İletişim becerilerini geliştirir.

Ö.16. İşbirlikçi öğrenmeyi aktif kılar.

Öğretmen adaylarının bu stratejiye yönelik değerlendirmeleri sonucunda oluşan konu başlıklarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

Tablo 5. Grup Olarak Yazma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
İşbirliğini geliştirme	Ö.1, Ö.3, Ö.4, Ö.5, Ö.6, Ö.7, Ö.8, Ö.9, Ö.11, Ö.12, Ö.13, Ö.16, Ö.17
Empati duygusunu geliştirme	Ö.2
İletişim becerilerini geliştirme	Ö.5, Ö.7, Ö.8, Ö.10, Ö.14, Ö.15

Yukarıda sıralanan değerlendirmeler incelendiğinde öğretmen adayları tarafından bu stratejinin özellikle işbirliğini ve iletişim becerilerini geliştirme yönünden olumlu olarak nitelendirildiği söylenebilir.

Görüşme formunda yer alan altıncı soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan not almanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.”dir. Bu soruya verilen cevaplardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir:

Ö.12. Öğrenilen bilgilerin hatırd tutulmasına katkı sağlamak.

Ö.13. Düzenli not alan bir öğrenci yazmada da, diğer tüm alanlarda da daha iyidir.

Ö.16. Yazma becerileri gelişir.

Öğretmen adaylarının not alma stratejisine yönelik değerlendirmeleri incelendiğinde şu konu başlıklarının oluştuğu görülmüştür:

Tablo 6. Not Alma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Dikkat becerisini geliştirme	Ö.1
Önemli noktaları belirleme	Ö.4, Ö.7, Ö.9
Kalıcı öğrenmeyi sağlama	Ö.2, Ö.3, Ö.5, Ö.8, Ö.10, Ö.12, Ö.15, Ö.17
Yazma becerilerini geliştirme	Ö.13, Ö.16
Kelime hazinesini geliştirme	Ö.6

Öğretmen adaylarının not alma stratejisinin derslerde uygulanmasının özellikle kalıcı öğrenme açısından etkili olduğunu düşündükleri görülmektedir. Bu duruma ek olarak dikkat, önemli noktaları belirleme, yazma becerisini geliştirme gibi alanlarda da bu stratejinin etkili olduğu öğretmen adayları tarafından ifade edilmektedir.

Görüşme formunda yer alan yedinci soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan özet çıkarmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.” şeklindedir. Bu soruya öğretmen adayları tarafından verilen bazı cevaplar şu şekildedir:

Ö. 17. Konuya hâkim olmayı sağlar.

Ö.15. Konuyu özetleyebilmelerini sağlar.

Ö. 14. Önemli detayları fark eder ve konuyu anlamlandırır.

Verilen cevaplar incelendiğinde özet çıkarma stratejisine yönelik şu konu başlıklarının oluştuğu görülmektedir:

Tablo 7. Özet Çıkarma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Konuya hâkimiyet	Ö.17, Ö.13, Ö.12, Ö.9, Ö.8, Ö.5, Ö.3, Ö.2
Konuyu kendi cümleleri ile ifade edebilme	Ö.16, Ö.6, Ö.1
Konuya dair detayları fark edebilme	Ö.15, Ö.11, Ö.10, Ö.7, Ö.4

Özet çıkarma stratejisine yönelik görüşler incelendiğinde bu stratejinin özellikle konuya hâkimiyet ve konuya dair detayları fark edebilme yönünden önemli görüldüğü tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının bu stratejiyi öğrencilerin anladıklarını kendi cümleleri ile ifade edebilmelerini de geliştirdiğini düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulanan görüşme formunda yer alan sekizinci soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan serbest yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.” şeklindedir. Bu soruya verilen bazı cevapları aşağıda sıralanmıştır:

Ö.4. Öğrencilerin yaratıcılığını artırır. Farklı konuları keşfetmesine katkı sağlar.

Ö.9. Öğrencilerin rahatça duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri açısından önemlidir.

Ö.10. Kendi görüşlerini daha rahat ifade etmesine yardımcı olur.

Serbest yazma stratejisine yönelik görüşler konu başlıkları altında sıralandığında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Tablo 8. Serbest Yazma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Yaratıcı düşünme becerisini geliştirme	Ö.17, Ö.14, Ö.11, Ö.4, Ö.1
Özgürce yazma becerisini geliştirme	Ö.16, Ö.7, Ö.6
Kendini daha iyi ifade edebilme	Ö.15, Ö.12, Ö.10, Ö.9, Ö.8, Ö.5
Hayal gücünü geliştirme	Ö.13, Ö.2
Özgünlük kazanma	Ö.3

Öğretmen adayları tarafından verilen cevaplar incelendiğinde serbest yazma stratejisinin özellikle yaratıcı yazma ve kendini daha iyi ifade edebilme yönünden başarılı bulunduğu görülmektedir. Ayrıca bu stratejinin özgürce yazma, hayal gücünü geliştirme ve özgünlük kazanma becerilerini de geliştirici yönü olduğu öğretmen adayları tarafından belirtilmiştir.

Görüşme formunda yer alan dokuzuncu soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kontrollü yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.” şeklindedir. Öğretmen adayları tarafından bu soruya verilen bazı cevaplar aşağıda yer almaktadır:

Ö.16. Öğrenci bir konu etrafında odaklı düşünerek yazar.

Ö.7. Öğrencilerin hangi alanda yetenekli olduğunu belirlemek için kullanılır ve yararlı bir tekniktir. Bu şekilde öğrencilerin hangi türe yatkın oldukları belirlenebilir.

Ö.3. Öğrencinin verilen konuya uygun metin oluşturmasında etkilidir.

Kontrollü yazma stratejisine dair öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde şu konu başlıklarının olduğu görülmektedir:

Tablo 9. Kontrollü Yazma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Konuya odaklanmayı sağlama	Ö.16, Ö.5, Ö.3
Yazım ve noktalama kurallarına dikkat edebilme	Ö.15, Ö.14
Anında dönüt verebilme	Ö.13, Ö.8
Kendi fikirlerini ifade edebilme	Ö.12
Hangi alanda yetenekli olduğunu belirleme	Ö.7, Ö.4
Öğretmen gözetimini sağlama	Ö.11, Ö.6
Planlı olmaya yardım etme	Ö.1, Ö.2

Kontrollü yazma stratejisine yönelik verilen cevaplar incelendiğinde konu başlıklarında çeşitliliğin olduğu görülmektedir. Bu verilere göre öğretmen adaylarının kontrollü yazma stratejisini, konuya odaklanma, yazım-noktalama kurallarına dikkat etme, anında dönüt verme, kendini ifade edebilme, hangi alanda yetenekli olduğunu belirleme, öğretmen gözetimi sağlayabilme ve planlı olmaya yardım etme becerilerini geliştireceğini düşündükleri söylenebilir.

Görüşme formunda yer alan onuncu soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kelime ve kavram havuzundan seçerek yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.” şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

Ö.1. Seçici ve dikkatli bir yazma gerçekleştirir.

Ö.2. Yazdıklarının daha dikkatli ve dengeli olmasına özen gösterir.

Ö.3 Öğrencilerin bağlam içinde kelimeleri kullanmalarını sağlar. Bu sayede kelimeleri bağlama uygun olarak kullanırlar.

Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma stratejisine yönelik görüşler incelendiğinde şu konu başlıklarının oluştuğu görülmektedir:

Tablo 10. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Bağlamsal ve mantıksal bütünlük oluşturabilme	Ö.17, Ö.16, Ö.12, Ö.10, Ö.8, Ö.3
Kelime hazinesini geliştirme	Ö.15, Ö.14, Ö.11, Ö.6, Ö.5, Ö.4
Yorum yapma kabiliyetini geliştirme	Ö.9
Öğrencileri kısıtlama	Ö.7
Seçiciliği ve dikkati geliştirme	Ö.2, Ö.1

Öğretmen adaylarının kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma stratejisine yönelik görüşleri incelendiğinde bu stratejinin özellikle bağlamsal ve mantıksal bütünlük oluşturma, kelime hazinesini geliştirme yönünden önemli görüldüğü tespit edilmiştir. Ayrıca bu stratejinin yorum kabiliyetini geliştirme ve seçiciliği, dikkati artırma yönlerine de değinildiği görülmüştür. Bu duruma ek olarak kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma stratejisinin öğrencileri kısıtlayacağına yönelik görüş de öğretmen adayları tarafından belirtilmiştir.

Görüşme formunda yer alan on birinci soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan bir metinden hareketle yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.”dir. Bu soruya verilen cevaplardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir:

Ö.4 Farklı metinden yararlanarak kendi düşüncelerini ifade eder. Bu açıdan yine öğrencilerin söz varlığına katkısı olur.

Ö.5. Ben bunun etkili olacağını düşünmüyorum. Çünkü öğrenciler gerçek düşünceleri yerine metne bağlı kalarak yazılarını gerçekleştirecek bu da yazma becerisine pek katkı sağlamayacaktır.

Ö.7. Öğrencilerin bir metinden hareketle yazmaları onlarda farklı bakış açıları uyandıracığı için yazma becerilerini geliştirir.

Bir metinden hareketle yazma stratejisine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde şu konu başlıklarının oluştuğu görülmektedir:

Tablo 11. Bir Metinden Hareketle Yazma

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Metinler arası bağ kurabilme	Ö.16, Ö.13, Ö.3, Ö.1
Konuyu ve bağlamı kavrayabilme	Ö.15, Ö.14, Ö.11, Ö.2
Kendi metnini oluşturabilme	Ö.12, Ö.10, Ö.9, Ö.8
Farklı bakış açıları geliştirme	Ö.7
Kelime hazinesini geliştirme	Ö.6, Ö.4
Öğrenciyi kısıtlama	Ö.5

Bu yazma stratejiye yönelik görüşler incelendiğinde bir metinden hareketle yazmanın özellikle metinler arası bağ kurma, konuyu ve bağlamı kavrayabilme, kendi metnini oluşturabilme açısından önemli görüldüğü söylenebilir. Ayrıca bu stratejinin kelime hazinesini geliştirme, farklı bakış açıları geliştirme yönlerine de dikkat çekildiği görülmüştür. Bu stratejinin öğrenciyi kısıtlayacağı da bir öğretmen adayı tarafından olumsuz görüş olarak sunulmuştur.

Görüşme formunda yer alan son soru “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan duyulardan hareketle yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini değerlendiriniz.” dir. Bu soruya öğretmen adayları tarafından verilen cevaplardan bazıları şunlardır:

Ö.11. Öğrenciler duyuları, hissettikleri ile ilgili yazılar yazarak yazma becerilerini geliştirebilirler.

Ö.6. Empatik yazma becerisini geliştirir.

Ö.4. Duyuları ile hissettiklerini yazıya aktarırken söz varlığının gelişmesine katkı sağlar.

Duyulardan hareketle yazma stratejisine yönelik görüşler incelendiğinde şu konu başlıklarının oluştuğu tespit edilmiştir:

Tablo 12. *Duyulardan Hareketle Yazma*

<i>Konu alanı</i>	<i>Öğretmen Adayı</i>
Duyusal becerilerini tespit etme ve geliştirme	Ö.16, Ö.15, Ö.14, Ö.8, Ö.3, Ö.2, Ö.1
Yaparak, yaşayarak öğrenme	Ö.13, Ö.12, Ö.11
Yaratıcı yazma	Ö.7
Empatik yazma	Ö.6
Etkisi sınırlı olma	Ö.5
Kelime hazinesini geliştirme	Ö.4

Duyulardan hareketle yazma stratejisine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde genelde öğrencilerin duyusal becerilerini tespit etme ve onları geliştirme yönlerine dikkat çekildiği görülmüştür. Buna ek olarak yaparak, yaşayarak öğrenme, yaratıcı yazma, empatik yazma, kelime hazinesini geliştirme yönlerinden de bu strateji etkili olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bir öğretmen adayı ise bu stratejinin etkisinin sınırlı olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkçe öğretmeni adaylarının yazma stratejileri hakkında düşünceleri, mesleki hayatlarında derslerde kullanacakları yöntem ve tekniklerin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Çünkü programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin, programa dair düşünceleri istenen hedeflere ulaşılması açısından önem taşımaktadır. Bu yönde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın gelecekteki uygulayıcıları olan Türkçe öğretmeni adaylarının program ve özelde yazma stratejileri konusunda düşüncelerinin Türkçe derslerindeki yazma etkinliklerinde verim alma konusunda etkisinin olacağı düşünülmektedir. Nitekim öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamaları vasıtasıyla genelde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın, özelde ise yazma stratejilerinin nasıl uygulandığı konusunda gözlem ve tecrübe imkânları da olmaktadır. Bu amaçla yapılan araştırmada elde edilen sonuçları şu şekilde sıralamak mümkündür.

1. Öğretmen adaylarının genelinde güdümlü yazma stratejisini, düşünceyi doğru iletebilme, tartışma yeteneğini geliştirme, yaratıcı düşünme, yazma becerilerini geliştirme vb. alanlarında başarılı buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu yazma stratejisinin düşünceleri kısıtlayabileceği yönünde ise bir öğrenci görüş bildirmiştir.
2. Metin tamamlama stratejisinin özellikle yaratıcı düşünceyi ve hayal gücünü geliştirme, metnin bağlamını kavrayabilme vb. yönlerinden öğretmen adayları tarafından başarılı bulunduğu tespit edilmiştir.
3. Öğretmen adaylarının genelinde metni kendi cümleleri ile yeniden oluşturma stratejisinin öğrencilerin kendini ifade edebilmelerine, söz varlığını geliştirmelerine, yaratıcı yazma yönlerini geliştirmelerine katkı sunacağı yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
4. Boşluk doldurma stratejisinin öğretmen adayları tarafından çoğunlukla bilişsel gelişime katkı sağlama ve metnin bağlamını kavrayabilme yönüne dikkat çekildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca iki öğretmen adayı ise bu stratejiyi öğrencileri ezberciliğe yönlendirdiği için başarısız olarak nitelendirmiştir.
5. Grup olarak yazma stratejisinin işbirliğini ve iletişim becerilerini geliştirme yönlerinin öğretmen adayları tarafından önemli olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.
6. Öğretmen adaylarının genelinde not alma stratejisinin kalıcı öğrenmeye olumlu etkisine değindikleri görülmüştür. Ayrıca bu stratejinin önemli noktaları belirleme, yazma becerilerini geliştirme vb. yönleri de öğretmen adayları tarafından önemli görülmüştür.
7. Öğretmen adaylarının özet çıkarma stratejisinin konuya hâkimiyet ve konuya dair detayları fark edebilme, konuyu kendi cümleleri ile ifade edebilme yönlerine dikkat çektikleri tespit edilmiştir.
8. Öğretmen adaylarının serbest yazmanın öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştireceğini, öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmelerine katkı sağlayacağını düşündükleri sonucuna ulaşıldı. Ayrıca bu stratejinin özgünlük, hayal gücünü geliştirme, özgürce yazma yönlerine de öğretmen adayları tarafından değinilmiştir.
9. Öğretmen adaylarının kontrollü yazma stratejisinin öğrencilerin konuya odaklanmalarına, yazım-noktalama kurallarına dikkat etmelerine, anında dönüt vermelerine, kendini ifade edebilmelerine yardımcı olduğu düşüncesinde oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının bu stratejinin öğrencilerin hangi alanda yetenekli olduklarının belirlenmesinde, öğretmen gözetimi sağlayabilmede ve planlı olmaya yardım etmede de etkin olduğu yönünde değerlendirmede buldukları görülmüştür.

10. Öğretmen adaylarının genelinin kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma stratejisinin öğrencilerin bağlamsal ve mantıksal bütünlük oluşturabilmelerine, kelime hazinelerini geliştirmelerine yardımcı olacağı düşüncesinde oldukları tespit edilmiştir. Bu stratejiyi bir öğretmen adayı ise kısıtlayıcı olarak nitelendirmiştir.
11. Öğretmen adaylarının metinden hareketle yazma stratejisini, metinlerarasılık kurma, bağlamı kavrayabilme, kendi metnini oluşturma vb. yönlerinden başarılı buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bir öğretmen adayı ise bu stratejiyi kısıtlayıcı olarak tanımlamıştır.
12. Araştırmada elde edilen bulgulara göre duylardan hareketle yazmanın öğrencilerin özellikle duysal becerilerinin tespit edilmesi ve geliştirilmesi yönünden başarılı olarak nitelendirildiği tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının bu stratejinin yaparak, yaşayarak öğrenme, yaratıcı yazma, empatik yazma, kelime hazinesini geliştirme yönlerine de dikkat çektikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda sıralanan sonuçlar Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan yazma stratejilerine yönelik olumlu düşüncelerinin olduğunun belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarının bu yöndeki olumlu düşüncelerinin yazma stratejilerinin derslerde etkin olarak kullanılmasına yardımcı olacağı söylenilebilir.

Yazma eğitimi bireylerin üst düzey bilişsel becerileri kullanmaları ve kendilerini etkili biçimde ifade etmelerini içerir. Nitekim Çıfci (2010, s. 111) yazmayı "en çok gelişmiş beceri gerektiren iletişim biçimi" olarak nitelendirir. Ancak araştırmalar yazma becerisinin gelişimi yönünden bazı sorunlara işaret etmektedir. Nitekim Erdoğan (2017, s. 658) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin yazmaya ayırdıkları sürenin ve yazma stratejilerini kullanma oranlarının düşük olduğu sonucuna ulaşır. Ugan (2007, s. 469) yazma eğitiminde başarının sağlanabilmesi için öğrenci merkezli bir yazma eğitimi anlayışının olması gerektiğini vurgular ve bu durumun da öğrencinin yaratıcı düşünme becerilerini geliştireceğini ifade eder. Bu araştırma sonuçlarıyla uyumlu şekilde 2018 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde de yapılandırmacı eğitim anlayışının temel alındığı görülmüştür. Öğrenci merkezli etkinlikler vasıtasıyla yaparak ve yaşayarak öğrenme ortamlarının oluşturulması amaçlanmaktadır. Özellikle dil bilgisi gibi soyut konuların günlük hayata yazılı anlatım vasıtasıyla aktarılmaya çalışılması hem öğrencilerin bu konulara yönelik ilgisini artıracaktır hem de dil bilgisinin öğrenciler tarafından daha etkili biçimde kazanılmasına yardımcı olacaktır.

Belet ve Yaşar (2007, s. 69) araştırmasında öğrenme stratejilerinin öğrencilerin okuma, yazma becerilerini geliştirdiği ve Türkçe dersine karşı öğrencilerde olumlu tutum oluşturduğu sonucuna ulaşır. Bu durum öğrenmenin çok boyutluluğuna işaret etmektedir. Öğrencilerin yazılı ifade becerilerinin gelişmesi hem bireysel hem de toplumsal yönden olumlu bir durumdur. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın yazma becerisi alanına ait kazanımları incelendiğinde ağırlık yönünden yazma eğitime özel önem verildiği söylenilebilir. Programda yazma becerisi alanının geneline yönelik kazanımlara yer verilmesi öğrencilere bu yönde bütüncül bir eğitim verebilmenin amaçlandığını göstermektedir. Ayrıca yazma becerisinin not alma, eleştirel yazma, yaratıcı yazma, özet çıkarma gibi stratejilerle desteklenmesinin öğrencilerde üst düzey bilişsel becerilerin gelişmesine olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Tabak ve Göçer (2013, s. 147) araştırmalarında Türkçe öğretim programının pratikte süreç odaklı bir yazma eğitimini temel aldığı ancak uygulama aşamasında ise bu durumun tersine ürün odaklı yazma anlayışının hâkim olduğu sonucuna ulaşırlar. Teori ile uygulama arasında bu türden sorunların yaşanmaması için özellikle programın öncelikli uygulayıcılarından olan öğretmenlerin programın temel aldığı eğitim anlayışı doğrultusunda bilgilendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ortaokul Türkçe dersi yazma becerisi alanı kazanımları incelendiğinde özellikle metin oluşturabilmeye önem verildiği görülmektedir. Şiir, bilgilendirici metin, hikâye edici metin gibi türler vasıtasıyla öğrencilerin estetik ve sanatsal eserler kaleme almaları amaçlanmaktadır. Yazılı anlatım becerisi gelişmiş bireylerin ortaya koyacakları eserler, içinde buldukları toplumun kültürel gelişimine de olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Bu nedenle okullarda öğrencilerin nitelikli metinler kaleme almaları yönünde eğitilmeleri ve bu yönde teşvik edilmeleri uzun vadede toplumsal ve kültürel açıdan olumlu sonuçların doğmasını sağlayacaktır. 5. sınıf öğrencilerinin yazma becerisi alanı incelendiğinde büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerde kullanmanın bir kazanım olarak sunulduğu görülmektedir (MEB, 2018, s. 39). Yazma becerileri düşünülenleri doğru aktarmayı da içerir. Bu yönde özellikle yazım ve imla kurallarına uygunluğun etkisi yadsınamaz boyuttadır. İçeriğin yanında şekil de metinlerin okuyucunun ilgisini çekmesinde etkili konumdadır. Bu sebeple öğrencilerin yazım ve imla kurallarına uygunluk yönünden eğitilmesi onların ortaya koyacakları metinlerin yapısal niteliğini artıracaktır. Dil bilincinin oluşmasında

günlük hayatta kullanılan sözcüklerin de etkisi bulunmaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde öğrencilerde bu bilincin oluşmasının amaçlandığı görülmektedir. Çünkü “Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” kazanımında da görüleceği üzere teorik bilginin gerçek hayata aktarılması ile bilgilerin zihinde kalıcı olacağı ve bu bilginin davranış halini alacağı temel alınmıştır (MEB, 2018, s. 39).

Bireylerin kendilerini ifade etmelerinin en etkin yollarından olan yazılı ifade becerisi hem sanatsal ve özel hem de resmi amaçlar doğrultusunda kullanılabilir. Bireyler ile kurumlar arasındaki işleyişin ve iletişimin sağlanmasında resmi yazışmalar kullanılmaktadır. Bu sebeple her vatandaşın isteklerini, sorunlarını vb. en etkin şekilde anlatabilmesi için resmi yazışmanın (dilekçenin) temel prensipleri hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. 5. sınıf seviyesindeki öğrencilere bu becerinin kazandırılması amacıyla Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ilgili konuya (dilekçe yazmaya) yer verilmiştir (MEB, 2018, s. 39). Elbette bu yazışmanın teknolojik gelişmeler ile bağlantılı olması gerekmektedir. Öğrencilere yazışmaların internet vasıtasıyla yapılabileceğinin ve bu ortamda da aynı kurallara riayet edilmesi gerektiğinin kavratılması resmi yazışma usulü açısından önem taşımaktadır.

Aktaş ve Gündüz (2017, s. 163) yazılı anlatımı tanımlarken onun, metinleri “başkalarına ve yanılara ulaştırma” rolüne de dikkat çekerler. Öğrencilerin kaleme aldıkları metinleri çevreleri ile paylaşmaları yazılı anlatımın bu rolünü yerine getirmelerine imkân sağlamaktadır. Bu amaçla Türkçe Dersi Öğretim Programı vasıtasıyla öğrencilerin kaleme aldıkları metinleri çeşitli ortamlarda (sınıf panosu, okul panosu vb.) paylaşmaları teşvik edilmektedir.

Atasözleri, deyimler, özdeyişler içerisinde hem önemli bir kültürel birikimi hem de hayat tecrübesini içerir. Çünkü bu sözlerin oluşmasında toplumun hayata bakış açısı, değerleri, yaşadığı önemli olaylar etkili olmaktadır. Öğrencilerin bu kalıplaşmış ifadeleri yazılarında kullanılmaları hem bu kültürel birikimin günlük hayatta yaşamını devam ettirmesine hem de gelecek kuşaklara aktarılmasına yardımcı olacaktır. Yazılı anlatım öğrencilere uygulama imkânı sunmasından dolayı yeni öğrenilen sözcüklerin zihinde kalıcı olmasını olumlu yönde etkilemektedir. Bu sebeple öğrencilerin yazılarında atasözü, deyim gibi kalıplaşmış ifadeleri anlamına uygun biçimde kullanmaları hem bireysel gelişim hem de toplumsal kültür aktarımı açısından önemli konumda bulunmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde öğrencilerden anlatımlarını desteklemeleri için grafik ve tablo kullanmaları istenilmektedir (MEB, 2018, s. 47). Grafik ve tablo kullanımı bilgilerin organize edilmesinde ve kavramların görselleştirilerek daha etkili bir şekilde sunulmasında kullanılmaktadır. Öğrencilerin grafik ve tabloları metinlerinde kullanmalarının yanında kendilerine sunulan grafik ve tabloları da uygun biçimde yorumlamaları gerekmektedir. Bu durum görselliği de öğrenme sürecine kattığı için bilgilerin öğrencilerin zihinlerinde kalıcı olmasını sağlayacaktır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda dil bilgisi kazanımlarının genelinin yazma becerisi alanının alt kazanımı şeklinde sunulduğu görülmektedir. Bu durum dil bilgisinin günlük hayatta uygulanabilir bir duruma getirilmesinde ve dil bilgisi konularının somutlaştırılarak daha iyi öğretilmesinde etkilidir. Eğitimcilerin dil bilgisi konularına bu bilinçle yaklaşmalarının öğrencilerin edindikleri bilgilerin zihinlerinde kalıcı olmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2017). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Bayburtlu, Y.S. (2015). 2015 Türkçe dersi öğretim programı ve 2006 Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, 10(15), 137-158.
- Belet, D. ve Yaşar, Ş. (2007). Öğrenme stratejilerinin okuduğunu anlama ve yazma becerileri ile Türkçe dersine ilişkin tutumlara etkisi, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 69-86.
- Cavkaytar, S. (2010). İlköğretimde yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yazma süreci modelinden yararlanma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10), 133-139.
- Çifci, M. (2010). Dil öğretimi, İçinde İ. Çetin (Edt.), *Dil ve edebiyat öğretim yöntemleri* (ss. 107-158). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dilidüzgün, Ş. (2013). The effect of process writing activities on the writing skills of prospective Turkish teachers. *EJER*, 52, 189-210.
- Duman, B. (2008). Öğrencilerin benimsedikleri eğitim felsefeleriyle kullandıkları öğrenme strateji ve öğrenme stillerinin karşılaştırılması. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 203-224.
- Epçayan, C. ve Erzen M. (2008). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 182-202.

- Erdoğan, Ö. (2017). Sınıf öğretmenlerinin yazma stratejilerini kullanma durumlarına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 658-678.
- İnal, S. (2008). Beynin algılama süreci, yazma ve kümeleme stratejisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 55-64.
- Günel, M., Kabataş Memiş, E. ve Büyükkasap, E. (2009). Öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinin ve analogi kurmanın üniversite düzeyinde mekanik konularını öğrenmeye etkisinin incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 401-419.
- Güven, A. Z. (2011). İlköğretim II. kademe Türkçe dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 121-133.
- MEB. (2018). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: MEB Yayını.
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1973). Resmi Gazete. Yayımlı Tarihi: 24.06.1973. Sayısı: 14574. Numarası: 1739.
- Öz, M.F. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Öztürk, E. (2007). Yaratıcı yazı yazmanın gelişim süreci ve ilköğretimde yaratıcı yazı yazma öğretimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 266-273.
- Öztürk, Başak K. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 59-72.
- Şimşek H. ve Yıldırım, A. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tabak, G. ve Göçer, A. (2013). 6-8. Sınıflar Türkçe dersi öğretim programının ürün ve süreç odaklı yazma yaklaşımları çerçevesinde değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 147-169.
- TDK (2019). Strateji. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/?kelime=STRATEJ%C4%B0>
- Topuzkanamış, E. (2014). Yazma stratejileri öğretiminin Türkçe öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin yazma başarısına etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(2), 274-290.
- Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 461-472.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yangın, B. (2005). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzunun değerlendirilmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5(2), 477-516.

EXTENDED ABSTRACT

The development of language awareness in individuals extends to childhood, especially considering developmental characteristics. Factors such as family, environment, school and media can directly affect the approach of individuals to their mother tongue. The schools included among these listed factors are important for both general applicability and equal opportunity. Because schools; It has the opportunity to provide more control than other factors such as environment, media and family. This situation shows the importance of the curriculums applied in schools. Due to the fact that it is a language and culture course, the curriculums applied in Turkish courses should be evaluated in order to reach the goals.

As it is known, in 2018, Turkish Language Teaching Program was updated and re-published. In the new program, some changes have been made in the subjects such as the targeted gains and theme design. Since the program is new and up-to-date, there is not enough study on the subject. As a matter of fact, it is seen that the evaluation studies for Turkish Language Teaching Program are for the old programs. When the 2018 Turkish Language Teaching Program is examined, it is seen that writing strategies are included in the writing field gains. It is possible to list the writing strategies in Turkish curriculum as follows: Guided writing, Text completion, Rebuilding a text with its own words, Gap-filling, Writing as a group, Taking notes, Summarizing, Free writing, Controlled writing, Writing by selecting words and concept from the words pool, Writing from a text, Writing from senses. (Ministry of National Education [MoNE], 2018, p. 39-51)

The aim of this study is to evaluate the writing strategies in the 2018 Turkish Curriculum according to the opinions of Turkish teacher candidates. For this purpose, the study group consisted of fourth grade students from Aksaray University, Faculty of Education, Department of Turkish Education. The voluntary participation of the candidate teachers was taken into consideration in the participation of the research process. The standardized open-ended interview form was applied to the candidate teachers in order to evaluate the writing strategies included in the Turkish Curriculum. In the reliability of the interview form, three experts from university were consulted and it was concluded that the form was reliable. 17 candidate teachers participated in the interview. During the determination of candidate teachers, attention was paid to the participation of individuals with prior knowledge about the 2018 Turkish Curriculum. Before the interview, the teacher candidates was asked questions by the researcher. The teacher candidates who stated that they have pre-knowledge about Turkish Language Teaching Program participated in the interview on the basis of volunteerism. In the interview form, questions about writing strategies were included.

The opinions of Turkish teacher candidates on writing strategies are important in terms of determining the methods and techniques they will use in their professional life. Because teachers who are the practitioners of the program are important in terms of achieving the desired goals. In this direction, it is thought that the opinions of Turkish teacher candidates, who are the future practitioners of the Turkish Course Program, on the program and writing strategies in particular will have an effect on the efficiency of writing activities in Turkish lessons.

When examining the gains in the field of writing skills in the secondary school Turkish, it is seen that it is important to create text. The aim of Turkish teachers is to help to students write aesthetic and artistic texts by poetry, informative text and story. The works which will be presented by the individuals who have the ability of written expression will contribute positively to the cultural development of the society. Therefore, educating and encouraging students to write high quality texts in schools will lead to positive social and cultural results in the long term.

Literature reflects the cultural structure of the societies in which they exist. The development of literature influences the society's thought system and scientific developments. In the development of the literature of the society, the accumulation of the individuals in written form plays a leading role. However, it is a prerequisite for the individuals to share the written texts with the society. For this purpose, students are encouraged to share the texts written by students in various settings (class board, school board, etc.) through Turkish Language Teaching Program.

It is observed that grammar acquisitions are presented as the sub-acquisition of the field of writing skills in general. This helps to make language knowledge more practical in everyday life and better teaching by embodying language knowledge topics. The fact that the educators approach the grammar with this awareness will ensure that the prejudices of the students are resolved and the learned will be permanent.